

TURPUN BÜYÜĞÜ TORBADA

Aydınlık Gazetesi, 31 Ekim 2020

Yıldırım Koç

Sermayedar sınıfın talepleri doğrultusunda hazırlanıp Meclis'e sunulan kanun teklifi önümüzdeki günlerde genel kurulda görüşülmeye başlayacak. Kanun teklifinde yer alan dört önemli konuda işçi haklarına 12 Eylül darbesi sonrasındaki günlerde bile cesaret edilemeyen cüretkar darbeler indirilmesi öngörülüyor.

Bazı kişi ve kuruluşlar, bu konularda geri adım atılır ve kurban verilirse, saldırının durdurulabileceği beklentisi ve umudu içinde.

Büyük bir yanılgı içindeler.

Bu saldırı daha başlangıç. Eğer bu saldırıya gereken demokratik tepki gösterilmez ve kanun teklifi bu biçimiyle kanunlaşır, önümüzdeki aylarda işçi haklarına yönelik yeni ve daha kapsamlı saldırılar gündeme gelecek.

KIDEM TAZMİNATI

Kanun teklifinde şimdilik 25 yaşın altında ve 50 ve daha yukarı yaşlardaki işçiler için belirli süreli iş sözleşmelerinin koşulsuz olarak kullanılabilmesi öngörülüyor. Böylece bu çalışma biçimiyle kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, iş güvencesi ve işe iade davası açma hakları ortadan kaldırılıyor.

Bundan sonraki adım, belirli süreli iş sözleşmelerinin 25-49 yaş grubundakiler için de kolayca kullanılabilmesi olacaktır.

KİSMİ SÜRELİ ÇALIŞMADA FAZLA ÇALIŞMA

Kanun teklifinde tam süreli çalışmadan kısmi süreli çalışmaya geçiş teşvik ediliyor. Kısmi süreli çalışmaya geçirilmiş işçilerin işten çıkarılması durumunda tüm çalışma süreleri için ödenecek kıdem tazminatı, kısmi süreli çalışmada aldıkları son ücret üzerinden olacaktır. Kıdem tazminatını azaltmanın yollarından biri, işçileri kısmi süreli olarak çalıştırmaktır. Ancak burada bir sorun ortaya çıkmaktadır. Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliğine göre, kısmi süreli çalışan işçilerin fazla çalışma yapmaları yasaktır. Eğer bu yasak kaldırılabilirse, işçiler görünüşte kısmi süreli olarak çalıştırılacak ve ancak fiili çalışma süreleri, fazla çalışma sayesinde, tam süreli işçilerinki gibi olacaktır. Ayrıca, bazı durumlarda kısmi süreli çalışan işçilerin ücretli hafta tatili hakkı yoktur. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun 28 Aralık 2019 günü toplanan 27. Olağan Genel Kurulu'na sunulan Çalışma Raporu'nda yer alan taleplerden biri şudur: "Kısmi süreli çalışmalarda, fazla sürelerle çalışma ve fazla çalışma yasakları kaldırılmalıdır." (s.26) TİSK'in amacı, bu imkandan yararlanarak, kıdem tazminatını düşürmek ve hafta tatili ücretinden kurtulmaktır. Önümüzdeki haftalarda yukarıda değindiğim yönetmelik değiştirilirse ve kısmi süreli çalışmadaki işçilerin fazla çalışma yapmaları konusundaki yasak kaldırılırsa, şaşırmayın.

12 AYLIK DENEME SÜRESİ

Yürürlükte olan mevzuatımıza göre, işçilerin işe girişte deneme süresi 2 aydır. Bu süre toplu iş sözleşmeleriyle 4 aya uzatılabilir.

İşçi, deneme süresi içinde ücretini alır. İşveren işe aldığı işçiyi deneme süresi içinde hiçbir neden göstermek zorunda olmadan ve hiçbir tazminat ödemedi işten çıkarabilir.

TİSK'in yukarıda sözünü ettiğim raporunda şu talep yer almaktadır: "Deneme süresinin bireysel iş sözleşmeleri ile 3 ay, toplu iş sözleşmeleri ile 12 ay olarak düzenlenmesine imkan tanınmalıdır." (s.25)

Deneme süresinin 12 aya kadar uzatılabilmesi, bu süre içinde işçinin işten çıkarılması durumunda işçinin ihbar tazminatının, iş güvencesinin ve işe iade davası açma haklarının tümüyle ortadan kaldırılması demektir.

Eğer Meclis'teki kanun teklifi güçlü bir demokratik tepki olmadan kabul edilirse, önümüzdeki aylarda bir torba kanuna eklenen küçücük bir maddeyle, deneme süresinin patronların istediği gibi uzatılacağından kuşkunuz olmasın.

TİSK'in Çalışma Raporu'na internet üzerinden ulaşabilirsiniz. Bu raporun 25 ve 26. sayfalarında sermayedar sınıfın talepleri yer alıyor. Bu taleplerin bir bölümü Meclis'teki kanun teklifinde dile getirilmiş. Diğerleri sırada bekliyor. Yukarıda bu taleplerin birkaç tanesini ele aldım. Daha neler var neler. Turpun büyüğü torbada.

Sendikalarımızın görevi, yalnızca bugünkü kanun teklifinde yer alan tehditleri değil, teslim olunması durumunda gündeme gelecek diğer saldırıları da hem kendi üyelerine, hem de sendika üyesi olmayan milyonlarca işçiye anlatmaktır.

Süreç çok hızlı ilerliyor. Demokratik tepki yeterince gösterilmezse birkaç ay içinde sermayedar sınıfın yeni ve daha cüretkar saldırıları gündeme gelecektir.